

עת"א 35082/05/17 - מדינת ישראל נגד פאדי אלעוברה

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 35082-05-17 מדינת ישראל נ' אלעוברה(אסיר)

בפני כבוד השופט יוסף בן-חמו
המבקשת מדינת ישראל
נגד
המשיב פאדי אלעוברה,

החלטה

בפני בקשה להורות על החזקתו של המשיב בתנאי הפרדת יחיד למשך 6 חודשים.

רקע כללי

אין זו הפעם הראשונה בה נדרש בית משפט זה לעניין החזקתו של המשיב בהפרדת יחיד. כיום מוחזק המשיב ב"אגף שמור" בתנאים מיוחדים, בהתאם למתווה עליו הוריתי בהחלטה בעתירה קודמת, לאחר שהצדדים הודיעו על הסכמתם למתווה.

במסגרת ההחלטה האמורה, הונחתה המבקשת כי ככל שתהא סבורה כי נתקיימו התנאים והמטרות המצדיקים החזקת המשיב בהפרדה, יש לפנות בבקשה מתאימה לבית המשפט (עת"א 69703/09/16, החלטה מיום 4/1/17, עת"א 5929/01/17, החלטה מיום 14/3/17).

לאחר ההחלטה מיום 14/3/17, שלח המשיב פנייה לבית המשפט בה העלה טענות רבות נגד המבקשת.

ביום 1/5/17 הוריתי למבקשת להגיש תגובה, אליה תצורף התייחסות העו"ס בבית הסוהר לטענות של המשיב בנושא טיפול/שיחות פרטניות/שיקום.

במסגרת הבקשה שבפני צירפה המבקשת את תגובתה לטענות המשיב וצירפה את התייחסות העו"ס.

נימוקי הבקשה

· המשיב הינו אסיר פלילי מיום 25/4/16, לאחר שנגזרו עליו 18 חודשי מאסר. במהלך תקופת המאסר הורשע המשיב במסגרת איחוד תיקים, על פי הודאתו, ונגזרו עליו 30 חודשי מאסר נוספים.

· המשיב שווה כיום ב"תא שמור", בהתאם להחלטת בית המשפט מיום 31/1/17 ו- 14/3/17, כאשר המגמה

- היתה לשלבו בהדרגה עם אסירים אחרים, עד שניתן יהא לשלבו באגף "רגיל" ולאפשר לו קבלת טיפול ושיקום.
- הניסיונות הרבים של שב"ס לבוא לקראת המשיב לא הועילו והוא המשיך לסכן באופן ממשי את הסוהרים, את עצמו ואת ביטחון בית הסוהר, אינו משתלב באופן אפקטיבי באגף. בנסיבות אלה, אין כל טעם בהמשך החזקתו של המשיב ב"תא שמור" ויש להורות על המשך החזקתו בתנאי הפרדה.
- מאז ששולב המשיב באגף השמור התקבלו מס' ידיעות בדבר סכסוכים וכוונות פגיעה. המשיב נשפט משמעתית, דחף, קילל סוהר וקילל את עורכי דינו.
- סעיף 6 לבקשה מפרט את הניסיונות שנעשו לשילובו ההדרגתי של המשיב בהליך הטיפול. בתחילת הדרך גילה רצון טוב ושיתף פעולה, אך בהמשך המשיך בהתנהגותו התוקפנית והאלימה, סירב לשתף פעולה עם גורמי החינוך ולא הסכים שייערך לו אבחון השכלה.
- באשר לבקשתו של המשיב להעבירו לכלא צלמון, הרי שנוכח האבטחה בכלא צלמון לא ניתן להעבירו לשם.
- במסגרת הבקשה התייחסה המבקשת לטענות השונות של המשיב, בעניין הכנסת לחם, העברה לכלא צלמון, הכנסת משקולות לתאו.
- אין הצדקה לאפשר למשיב להעלות כל מיני דרישות בניגוד לנהלי שב"ס ולצפות ששב"ס יתיישר על פי רצונותיו פעם אחר פעם.

תגובת המשיב

- ב"כ המשיב הגיש בפתח הדיון תגובה מפורטת של המשיב בכתב ידו.
- החלטת בית המשפט מיום 4/1/17 שינתה את הסטטוס של המשיב, הוא איננו עוד "אסיר הפרדה", אלא אסיר המוחזק ב"אגף שמור". החלטת בית המשפט היתה מידתית ואיזנה בין האינטרסים השונים. המדובר באסיר אשר לו נסיבות מיוחדות. במאסרו הקודם הוא הוחזק במשך כל 8 שנות המאסר בהפרדה. כעת הוא מרצה עונש מאסר על עבירות מלפני 6 שנים, כשהוא העליב ותקף ו"רב" עם סוהרים בכלא איילון והגיע איתם למצבים קיצוניים.
- מאחורי הבקשה מסתתר ניסיון "להיפטר" מהחלטת בית המשפט שאיננה מאפשרת נידוד של המשיב, אלא אם כן יוכרז כ"אסיר הפרדה".
- תלונות שהגיש המשיב בעניין תנאי החזקתו נמצאו מוצדקות בבדיקה שערכה הסניגוריה הציבורית.
- יש הצדקה להורות על הפרדה רק כאשר כלו כל הקיצין.
- בפועל המשיב מוחזק בתנאים הדומים לתנאים של "אסיר הפרדה". השוני רק בהגדרה, כך ששינוי הסטטוס לא ישנה דבר לעומת המצב כיום.
- לאחר הדיון הגיש ב"כ המשיב "השלמת טיעון" בו התייחס לטענה שהעלה ב"כ המבקשת במהלך הדיון. ב"כ המשיב

הוסיף טענות ונימוקים נוספים נגד ההפרדה.

- כליאתו של המשיב בהפרדת יחיד, בתנאים קשים, אינה יעילה ואפקטיבית, לאור מצבו הנפשי וניסיונות העבר, המוכרים היטב לשב"ס.
- הגישה הנכונה כלפי המשיב צריכה להיות לא ענישתית אלא טיפול סוציאלי תומך בצירוף טיפול תרופתי, פיקוח פסיכיאטרי ושיחות פרטניות. במשך התקופה בה זו היתה הגישה כלפיו, לא נרשמו לחובת המשיב אירועים שליליים ועבירות משמעת.
- החזקתו של המשיב בהפרדה, יש בה משום התעלמות ממצבו הפגיע במיוחד של המשיב, הסובל מלקות נפשית ועלולה לגרום לו נזקים חמורים ויתכן אף בלתי הפיכים.
- הניסיון לפטור את הבעיות המפורטות בבקשה באמצעות הפרדה עלולים ליצור בעירה חדשה ולהביא תוצאה הפוכה מהמצופה.

דין

גם בדיון זה וגם בדיונים קודמים ניתנה לבית המשפט האפשרות להתרשם באופן בלתי אמצעי מהמשיב, אשר טען ארוכות בפני בית המשפט והגיש גם פניות בכתב. בעניין זה אפנה לאמור בהחלטתי מיום **4/1/17** בתיק **עת"א 69703/09/16**, עמ' 2, שורה 24 ואילך. עוד נכתב בהחלטה :

"אני סבור כי העובדה שלמשיב סף גירוי נמוך, איננה מחייבת, אוטומטית, החזקתו בהפרדה, ודאי לא הפרדה מתמשכת ועוד בהפרדת יחיד...".

מן המפורסמות הוא שהחזקה בהפרדת יחיד, יש לנקוט בה רק כאשר לא ניתן להחזיק את האסיר בתנאים פחות מכבידים. גישה זו מבוססת על ההנחה שהחזקת אסיר בהפרדה יש בה פוטנציאל ממשי לגרימת נזק לאסיר (ראה **רע"ב 6959/09 יונס נ' שב"ס**, החלטה מיום 7/10/10, השופט דנציגר).

מתוך קריאה בין השורות של הדוח הסוציאלי, ניתן להסיק כי גישה מקצועית יותר כלפי האסיר, יש בה כדי להשפיע עליו לטובה ולשפר את התנהלותו. האסיר יכול להיתרם מגישה "מתחשבת" שתיקח בחשבון את "הרגישות" ואת "הגולגולת הדקה" שלו.

מאז ההחלטה המצוטטת לעיל הזדמן לי לפגוש את המשיב ולשוחח איתו בתאו שבבית הסוהר, במסגרת סיור מודרך שערכתי בבתי הכלא במחוז הצפון.

כמו כן, עיינתי בהפנייתו של המשיב בכתב שהוגשה לתיק **59291/01/17** וכן במסמך שהגיש ב"כ המשיב בכתב ידו של המשיב בדיון כאן.

התרשמתי לא השתנתה לעומת ההתרשמות שפורטה בהחלטה, אלא אף התחזקה.

סעיף 19ב' לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), תשל"ב - 1971, קובע :

"ניתן להחזיק אסיר בהפרדה, אם ההפרדה נדרשת לאחת מאלה והכל כשלא ניתן להשיג את מטרת ההפרדה בדרך אחרת"

מנוסח הסעיף ניתן לקבוע כי ניתן להורות על הפרדה, כאשר היא נדרשת להשיג את אחת מהמטרות המפורטות בסעיף המשנה.

משום שההפרדה הינה מניעתית ולא עונשית, הרי שאם נראה ברור שההפרדה לא תשיג את אותן מטרות מפורטות, אין הצדקה להורות על הפרדה.

הסיפא של הסעיף קובעת כי גם כאשר נראה שניתן להשיג את אותן מטרות בדרך של הפרדה, אין להורות על הפרדה כאשר ניתן להשיג את ההפרדה בדרך אחרת.

ברוח הדברים העולים מהוראת התיקון, נקבע בפקנ"צ 04.03.00 "החזקת אסירים בהפרדה" (להלן: "פקנ"צ הפרדות") כי :

"1.א. ההפרדה הינה האמצעי האחרון להשגת אחת המטרות בסעיף 1.ב. לפקודה זו... והכל כשלא ניתן להשיג את מטרת ההפרדה בדרך אחרת".

סעיף 1.ד. לפקנ"צ קובע :

"החזקת אסיר בהפרדה מהווה אמצעי מנע ואיננה מהווה עונש. זכויותיו של אסיר בהפרדה יהיו כזכויות כל אסיר בכפוף לאילוצים הנובעים מעצם הימצאות האסיר בהפרדה".

מכיוון שההפרדה מגבילה את תנועת האסיר וקשריו עם אסירים, השימוש בה חייב שיהא קפדני וזהיר ובהתאם לפקודת ההפרדות.

בית המשפט העליון עמד לא אחת על האיזון שיש לערוך בין התכליות הקשורות בניהול סדיר ותקין של בתי הסוהר לבין הצורך בשוויון ושמירה על כבוד האדם (רע"ב 6/13 יוסי מוסלי נ' מ"י, מיום 11/4/13, פסקה 7, כב' השופט עמית).

ברע"ב 697/13 מ"י נ' מוסלי, מיום 30/1/13 מציינ כב' השופט רובינשטיין בפסקה יד':

"אין חולק כי להחזקת אסיר בהפרדת יחיד השלכות קשות עליו, וכי החזקתו

בהפרדה צריכה להצטמצם למשך הזמן ההכרחי לכך. ככל שתקופת ההפרדה מתארכת גובר הנטל על המבקש להמשיכה, להצביע על קיומו של צורך חיוני בהמשך ההחזקה בתנאי הפרדה. דברים אלה מעוגנים בהגיון ובאנושיות. פועל יוצא של האמור הוא כי קיים הכרח לבחון, מעת לעת, אפשרויות להקלה על תנאי ההפרדה....".

וראה גם רע"ב 5649/15 שחר חסני נ' שב"ס, החלטה מיום 1/11/15, כב' השופט שוהם.

בהצעת החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (החזקת אסירים בהפרדה) התשע"ז - 2017, מוצע להוסיף לאחר סעיף 19ב סעיף שכותרתו "שיקולים בעת השמת אסיר בהפרדה":

"19.ב :

בבואו של סוהר או בית המשפט, להורות על השמתו של אסיר בהפרדה, או הארכת שהותו בהפרדה לפי סימן זה, ישקול את השיקולים הבאים :

(א) שמירה על בריאותו של האסיר.

(ב) משך הזמן בו שוהה האסיר בהפרדה.

(ג) עילת החזקתו בהפרדה לפי סעיף 19.ב".

ב"כ המבקשת שהיתה ערה לנסיבות האישיות הנפשיות והאורגניות של המשיב נתנה הסכמתה להסדר שגובש בין הצדדים במסגרת עת"א 59291/01/17 וקיבל תוקף של החלטה ביום 14/3/17, לפיו האסיר לא יוחזק בהפרדה, אלא ב"אגף שמור", כשבפועל ישהה באותו תא בו שהה ערב הדיון במסגרת ההפרדה, והוא יוגדר כאסיר ב"אגף שמור" על פי ההחלטה, לא יוחזק עוד המשיב בהפרדה אלא על פי החלטה מפורשת של בית המשפט. ככל שיווצרו תנאים שלדעת הגורמים המוסמכים מחייבים החזקתו בהפרדה, הוא יוחזק בצינוק עד למתן החלטה של בית המשפט שתינתן לאחר שתוגש בקשה.

כמו כן, ניתנה הוראה לשב"ס לדאוג לכך שהמשיב יפגש בהקדם עם עו"ס.

פקנ"צ 04.66.00 "כללים להחזקת אסירים פלייליים באגף שמור" (להלן : "פקנ"צ האגף השמור") מסדיר את כללי ההחזקה ב"אגף שמור".

"סעיף 1.א.

האגף השמור משמש להחזקתם של אסירים אשר קיים קושי לשלבם באגפים רגילים בבית הסוהר, בין בשל פרופיל התנהגותי הנובע ממאפייני אישיותם ובין בשל בעיות מודיעין וביטחון.

1.ב. ...

1.ג. ייעוד האגף השמור הינו החזקת אסירים שיש צורך בפיקוח או הגבלת הקשר שלהם עם אחרים".

אסירים הנמנים על קבוצה זו מוחזקים בתא בין בגפם ובין ביחד עם אסיר אחד או יותר, בהתאם למאפיינים ולמגבלות הביטחון, מודיעין וטיפול, בכפוף לאינטראקציה כלשהי כחלק מסדר היום (סעיף 4ג').

עם קליטתו של אסיר באגף השמור, צריך שתיערך לו ועדת קבלה אגפית אשר תקבע עבורו **תכנית לשילוב באגף והשתתפות בפעילויות משותפות לקבוצת אסירים מובנית** (כגון חינוך, תעסוקה, דת ופנאי).

פקנ"צ האגף השמור מסדירה "זכויות ותנאים שונים לאסיר בנושאים שונים: יציאה לטיול, חלוקת מזון, החזקת ציוד, חופשות, ביקורים, טלפון ציבורי, פעילויות באגף, טיפול סוציאלי, חינוך, דת, הליך הוצאה מהאגף השמור, פיקוח ובקרה".

קיים שוני בין הכללים לגבי אסיר ב"אגף שמור" לבין אסיר ב"הפרדה".

אחד מהם הוא, שלגבי אסיר הפרדה קיימת הוראה לנייד אותו מבית סוהר אחד למשנהו, על פי קביעת ועדות ההפרדות המחוזיות (סעיף 5 לפקנ"צ הפרדות). אין הוראה כזו לגבי אסיר באגף שמור.

הבדל מהותי נוסף הוא סוג בית הסוהר בו ניתן להחזיק אסירי הפרדה לעומת אסירי אגף שמור.

בעוד שבאסירי הפרדה יש דרישה לאגף ברמת ביטחון "מירבי - על" (סעיף 4 ג' לפקנ"צ הפרדות) ובבית הסוהר בדירוג "בינוני" או מירבי (סעיף 5א לפקנ"צ) אין קביעה דומה לגבי אסירי אגף שמור. על כן, ניתן עקרונית ליחד בכל בית סוהר אגף או מספר תאים שישמרו לאגף שמור.

ממכלול נתוניו של המשיב, נראה לי כי יש יסוד להניח כי השמתו באגף הפרדה לא תביא את התוצאה שאליה נועדה ההפרדה. הרוב המוחלט של ההתנהגות השלילית, כולל האירועים שבגינם נפתחו נגדו תיקי חקירה פליליים ואף הורשע, היו בזמנים בהם היה נתון בהפרדה.

לעומת זאת, לפחות בחלק מהתקופה בה לא היה המשיב נתון בהפרדה, היתה ירידה והפחתה באירועים השליליים בהם היה מעורב.

החזקתו בהפרדה לא תבטיח הישנותן של אותן התנהגויות שליליות של המשיב, כפי שהוכח בעת שהיה נתון בהפרדה.

התנהלותו של המשיב מעידה על כך שהוא "זועק" לעזרה, לטיפול ולשיקום. דווקא המקרה של המשיב הוא אתגר מקצועי ממשי וייחודי לגורמי הטיפול והשיקום.

אשר על כן ובהמשך להחלטות הקודמות, אני דוחה את הבקשה להחזקתו של המשיב בהפרדה.

המשיב ימשיך להיות מוחזק ב"אגף שמור" או ב"תא שמור" וההתנהלות כלפיו תהיה בהתאם ל"פקנ"צ האגף השמור".

אין מניעה לנייד את המשיב, על פי שיקול דעת הגורמים המוסמכים, לכל אחד מבתי הכלא במחוז הצפון או במחוז חיפה כאסיר באגף שמור.

מובהר בזה לאסיר כי המשך החזקתו באגף שמור תלוי מעתה בהתנהגותו וברצון האמיתי שיגלה לשתף פעולה עם העו"ס ועם גורמי הטיפול והשיקום.

ככל שהמשיב לא ינצל את ההזדמנות החריגה שניתנה לו במסגרת החלטה זו, לאור נסיבותיו יוצאות הדופן ויתקיימו תנאים המחייבים החזקתו בהפרדה, ניתן לפנות לבית המשפט בבקשה מתאימה.

ניתנה היום, ט"ז סיוון תשע"ז, 10 יוני 2017, בהעדר הצדדים.